

ВІОЛЕТТА ОМЕЛЯНІВНА КОНОВАЛОВА

В. О. Коновалова народилася 30 березня 1927 р. в селі Черкаські Тишки, Липецького району (нині – Харківський), Харківської області.

У 1945–1949 рр. навчалася в Харківському юридичному інституті. До 1950 р. працювала слідчим прокуратури м. Ворошиловська, Ворошиловградської області (нині – Луганська).

Подальше життя й діяльність *Віолети Омелянівни Коновалової* повністю пов'язані з Національним юридичним університетом імені Ярослава Мудрого, де вона пройшла шлях від асистента до професора кафедри криміналістики, а з 1981 по 1996 р. очолювала цю кафедру.

У 1953 р. В. О. Коновалова захистила дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук на тему «Тактика допроса свидетелей в советских органах расследования». У 1959 р. їй було присвоєно наукове звання доцента. У 1966 р. відбувся захист докторської дисертації на тему «Теоретические проблемы следственной тактики (познавательная функция логики и психологии)». У 1969 р. В. О. Коноваловій присвоєно вчене звання професора. У 1993 р. В. О. Коновалову обрано академіком Національної академії правових наук України.

Природна обдарованість, талановитість В. О. Коновалової втілені в різнобічних напрямках її наукової діяльності: загальна теорія криміналістики (наукознавчі проблеми), криміналістична тактика, методика розслідування окремих видів злочинів; логіко-методологічні аспекти експертної діяльності, проблеми юридичної психології.

У докторській дисертації та наступних наукових роботах В. О. Коновалова наочно продемонструвала необхідність інтегративних стосунків наук із різних галузей знань як основи для вдосконалення заходів протидії злочинності. Вона запропонувала новаторський підхід до використання досягнень логіки та психології в криміналістичній тактиці. Ці положення були конкретизовані й розвинуті в кандидатських дисертаціях її учнів.

Поряд із проблемами криміналістичної тактики В. О. Коновалова досліджує широкое коло питань методики розслідування окремих видів злочинів, про що свідчать її праці: «Организация расследования хищений государственного и общественного имущества» (1984), «Криминалистическая характеристика преступлений» (1985), «Экологические преступления: квалификация и методика расследования» (1994), «Убийство: искусство расследования» (2001, 2006) та роботи її учнів.

На особливу увагу заслуговує внесок В. О. Коновалової в становлення й розвиток вітчизняної юридичної психології. Без перебільшення можна констатувати, що професор В. О. Коновалова є основоположником психолого-юридичної школи в Україні. Її праці «Проблеми логіки і психології в следственной тактике» (1970), «Организационные и психологические основы деятельности следователя» (1973), «Психология в расследовании преступлений» (1978), «Правовая психология» (1997), «Юридична психологія: Академічний курс» (2004), «Основы юридической психологии» (2005) стали не тільки джерелом подальших наукових розробок у цій галузі, а й базою для забезпечення викладання навчальної дисципліни «Юридична психологія» у вищих навчальних закладах як нашої держави, так й інших країн СНД.

Підсумком багаторічної плідної наукової діяльності В. О. Коновалової є 200 друкованих наукових праць, у тому числі 15 монографій і 7 підручників, чим науковець зробила значний внесок у розвиток вітчизняної юридичної науки. Серед них такі: «Тактика допроса при расследовании преступлений» (1978), «Следственная тактика: принципы и функции» (1983), «Расследование хищений государственного и общественного имущества» (1987), «Допрос: тактика и психология» (1999, 2006), «Версия: концепция и функции в судопроизводстве» (2000, 2007), «Убийство: искусство расследования» (2001, 2006). Вона є співавтором семи видань підручника «Криміналістика» (1973, Київ; 1988, Київ; 1998, Харків; 2000, Баку; 2001, Харків; 2001, Харків; 2004, Харків), науково-практичного видання «Настільна книга слідчого» (2003, 2007, 2011), науково-практичного посібника «Керівництво з розслідування злочинів» (2009), навчальних посібників «Тактика допроса свидетелей и обвиняемых» (1956), «Правовая психология» (1996), «Криминалистическая тактика: теории и тенденции» (1997), «Обыск: тактика и психология» (1997) та ін.

В. О. Коновалова багато років плідно займається підготовкою науково-педагогічних кадрів. Серед її учнів три доктори та 25 кандидатів юридичних наук, які успішно працюють не тільки у вищих навчальних закладах, а й в правоохоронних органах нашої держави. Зараз В. О. Коновалова є науковим керівником декількох кандидатських дисертацій.

П'ятнадцять років (з 1981 по 1996 р.) В. О. Коновалова очолювала кафедру криміналістики Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, у складі якої працюють її учні – доктори та кандидати наук. Її працездатність, людяність і чуйність, невтомне прагнення до пізнання всього нового, поєднання індивідуального підходу з колективним характером спільного вирішення наукових і навчальних завдань сприяли формуванню на кафедрі по-справжньому творчої атмосфери, постійного наукового пошуку, взаємної поваги, організованості та дисциплінованості. Завдяки зусиллям В. О. Коновалової створено колектив, який має високий науковий авторитет і педагогічний потенціал. Традиції, що були сформовані за часів керівництва кафедрою В. О. Коноваловою, продовжують нинішні покоління вчених-криміналістів.

Професор В. О. Коновалова – талановитий педагог, яка зробила вагомий внесок у підготовку висококваліфікованих правознавців. Тисячі випускників університету вдячні їй за змістовні лекції й цікаві практичні заняття, за можливість користуватися підручниками та навчальними посібниками з криміналістики і юридичної психології, що були підготовлені нею. Протягом багатьох років В. О. Коновалова очолювала науковий студентський гурток, учасники якого виступали на наукових конференціях і брали участь у конкурсах, де отримували дипломи переможців. Серед вихованців В. О. Коновалової багато відомих юристів-правознавців, науковців, суддів, прокурорів, народних депутатів України.

Високий авторитет і багаторічний досвід В. О. Коновалової нерозривно пов'язані з її участю в атестації наукових кадрів. Вона є членом спеціалізованої вченої ради Д. 64.068.01 Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого із захисту кандидатських і докторських дисертацій; виступала офіційним опонентом у понад 30 кандидатських і одинадцяти докторських дисертаціях, серед авторів яких нині відомі вчені Ю. П. Аленін, Л. І. Аркуша, А. В. Іщенко, М. В. Костицький, В. С. Кузмічов, В. Г. Лукашевич, Н. І. Порубов, М. Я. Сегай, Д. І. Сулейманов, О. Г. Шило та ін.

Науково-педагогічну діяльність В. О. Коновалова успішно поєднує з громадською роботою. Протягом десяти років вона була членом Президії Національної академії правових наук України, головою Координаційного бюро з проблем криміналістики, юридичної психології та судової експертизи Національної академії правових наук України (зараз є заступником голови). Завдяки її зусиллям значно активізувалася співучасть різних наукових криміналістичних шкіл нашої країни в координації наукового пошуку, визначенні пріоритетних завдань, що стоять нині перед науковцями в боротьбі зі злочинністю.

В. О. Коновалова входить до складу редакційних колегій «Вісника Академії правових наук України», «Проблеми законності», «Криміналістика і судова експертиза», «Теорія та практика судової експертизи і криміналістики», «Криміналіст першодрукований». Брала участь у підготовці та рецензуванні законів України «Про оперативно-розшукову діяльність», «Про зброю», «Про дактилоскопію», «Про боротьбу з тероризмом», «Про протидію корупції в Україні» та ін.

Плідну працю В. О. Коновалової відзначено орденом княгині Ольги III ступеня, медаллю «За доблесну працю. На ознаменування 100-річчя від дня народження В. І. Леніна», Почесною грамотою Міністерства юстиції України. У 1981 р. їй присвоєно почесне звання Заслуженого діяча науки України, а у 2000 р. – почесне звання заслуженого професора Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. Розпорядженням Президента України їй присуджувалася державна стипендія як видатному діячеві науки (із 2001 по 2004 р.). Вона є лауреатом премії імені Ярослава Мудрого в галузі підготовки наукових кадрів (2001) і за видатні досягнення в науково-дослідницькій діяльності з проблем правознавства (2003, 2006).

Завдяки принциповості й порядності, ерудованості та сумлінному ставленню до своїх обов'язків, високим людським якостям В. О. Коновалова здобула авторитет і повагу в колективах Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого та Національної академії правових наук України, серед широкої юридичної громадськості. Її люблять і шанують студенти, безмежно вдячні їй численні учні.

Редакційна колегія збірника наукових праць «Теорія та практика судової експертизи і криміналістики» вітає **Віолетту Омелянівну Коновалову** з ювілеєм і бажає їй доброго здоров'я, благополуччя, творчої наснаги, плідної науково-педагогічної діяльності, тепла й затишку в родинному колі.

ОЛЕКСАНДР МАРКОВИЧ БАНДУРКА

Відомий в Україні та за її межами вчений, фахівець у галузі теорії управління, адміністративного права і процесу, фінансового, конституційного, кримінального права та криминології, кримінально-виконавчого права; оперативно-розшукової діяльності, соціальної психології, психології особистості, соціології та психології управління, доктор юридичних наук, професор, академік Національної академії правових наук України, заслужений юрист України **Олександр Маркович Бандурка** народився 24 квітня 1937 р. в с. Калинівці Городищенського району Київської області (нині – Черкаська).

У 1958 р. закінчив Харківський інженерно-економічний інститут, працював економістом Дніпродзержинського металургійного заводу.

Із 1959 р. Олександр Маркович розпочав службу в органах внутрішніх справ. За майже 60 років служби О. М. Бандурка працював у слідстві, дільниці, карному розшуці. Від лейтенанта до генерал-полковника, від слідчого до начальника Головного управління МВС України – такий шлях пройшов Олександр Маркович.

У 1963 р. О. М. Бандурка закінчив Харківський юридичний інститут (нині – Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого).

У 1992 р. О. М. Бандурка ініціював створення спеціалізованого вищого навчального закладу – Харківського інституту внутрішніх справ, ставши його першим ректором. У листопаді 1994 р. інститут стає університетом, а з 2001 р. навчальний заклад отримує статус Національного.

У 1994 р. О. М. Бандурка захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук на тему «Заходи адміністративного припинення в діяльності міліції» (спеціальність 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право); у 1996 р. – докторську